ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **S. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o kasačních stížnostech žalobce proti usnesením Městského soudu v Praze 1) ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 268, 2) ze dne 10. 9. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 281,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 268, **se odmítá.**

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 281, **se** v napadené části, tj. ve výroku II., jímž soud ustanovil žalobci zástupce JUDr. Jaroslava Dobra, advokáta, se sídlem Advokátní kancelář Čelakovského sady 8, Praha 2, **zrušuje** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** uvedenému soudu k dalšímu řízení; ve výroku I. zůstává napadené usnesení nedotčeno.

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 268.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 31. 3. 2005, č. j. 2005/18924/21, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí ředitele Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 7. 3. 2005, č. j. KUOK/3997/05/OSV-DS/7025/SD-36, kterým byl zamítnut návrh žalobce na povolení obnovy řízení týkající se pravomocného rozhodnutí ředitele

Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 3. 2. 2005, č. j. KUOK/1363/05/OSV-DS/7025/SD-10. Posledně uvedeným rozhodnutím bylo zamítnuto jako nepřípustné odvolání žalobce proti rozhodnutí starosty města Zábřeh ze dne 5. 1. 2005, zn. S/12/05, jímž byl zamítnut návrh žalobce na vyloučení všech pracovníků Městského úřadu Zábřeh.

Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále též „Městský soud“) ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Cad 26/2005 – 190, byla žaloba S. M. zamítnuta jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas kasační stížnost a zároveň požádal od osvobození od soudního poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 5. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 225, neustanovil žalobci zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 3. 2005, č. j. 2005/18924/21. V odůvodnění soud poukázal na potvrzení o osobních majetkových a výdělkových poměrech, které žalobce vyplnil dne 27. 2. 2009, v němž uvedl, že je ženatý, bez příjmů, stejně tak i jeho manželka je bez úspor a jeho jediným majetkem vyšší ceny je rodinný domek, který patří do společného jmění manželů. Městský soud v Praze dále uvedl, že mu je z rozhodovací činnosti známo, že žalobci byl rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení dnem 3. 8. 2004 přiznán částečný invalidní důchod a zároveň mu byl přiznán doplatek na částečném invalidním důchodu za období od 3. 8. 2004 do 1. 10. 2007 ve výši 203 997 Kč. Poukázal na skutečnost, že částka 203 997 Kč byla Českou správou sociálního zabezpečení vyplacena dne 26. 9. 2007, avšak žalobce se o této skutečnosti nikterak nezmínil. Městský soud v Praze tak dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, neboť do potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech neuvedl údaje o svých příjmech z přiznaného částečného důchodu ani skutečnost, že mu byla vyplacena Českou správou sociálního zabezpečení částka ve výši 203 997 Kč. Uzavřel, že tvrzení žalobce o nedostatečných prostředcích, které jsou důvodem pro osvobození do soudních poplatků, neodpovídá skutečným poměrům žalobce.

Ke kasační stížnosti stěžovatele zrušil zdejší soud napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2009 a věc mu vrátil k dalšímu řízení (viz rozsudek ze dne 30. 6. 2009, č. j. 4 Ads 85/2009 – 261). Dospěl totiž k závěru, že v případě stěžovatele jsou dány důvody pro to, aby mu městský soud pro řízení o kasační stížnosti ustanovil zástupce z řad advokátů, neboť jsou u něho splněny obě podmínky ustanovení § 35 odst. 8 věta první s. ř. s., tj. předpoklady pro osvobození od soudních poplatků s ohledem na jeho majetkové poměry, jakož i potřeba ochrany jeho práv v řízení nejen o podané kasační stížnosti, aby tak bylo učiněno zadost zásadě vyjádřené v § 36 odst. 1 s. ř. s., podle níž mají účastníci v řízení rovné postavení, přičemž soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu.

Vzdor tomu, že již v minulosti opakovaně v tomto řízení (i v jiných řízeních vedených u Městského soudu v Praze) stěžovatel nesouhlasil s ustanovenou zástupkyní Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, městský soud usnesením ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 268, opětovně ustanovil žalobci zástupkyní tuto advokátku. Sama advokátka bezprostředně po obdržení usnesení o svém ustanovení požádala přípisem ze dne 4. 9. 2009 městský soud o zrušení ustanovení podle § 20 odst. 2 zákona o advokacii.

Zdůraznila, že stěžovateli byla jakožto právní zástupkyně ustanovena Městským soudem v Praze i v jiných právních věcech, avšak stěžovatel s ní ve většině případů odmítl jakkoliv komunikovat, neposkytoval jí potřebnou součinnost, zpravidla ani nereagoval na její dopisy, a pokud reagoval, tak vyhrožujícím způsobem s tím, že proti ní podá žalobu na ochranu osobnosti a podobně. Jako právní zástupkyni ji odmítal, neboť jej ve všech právních věcech zastupuje JUDr. Vít Vohánka. Dopisy stěžovatele ustanovená advokátka soudu předložila.

Usnesením ze dne 10. 9. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 281, Městský soud v Praze předně – výrokem č. 1 - zprostil Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou povinnosti zastupovat žalobce v řízení a současně žalobci ustanovil (výrokem č. 2) zástupce JUDr. Jaroslava Dobra, advokáta, se sídlem Praha 2, Čelakovského sady 8. Vyhověl tak žádosti ustanovené advokátky, když dospěl k závěru, že jsou dány důvody podle § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., pro něž je nutno zprostit ustanovenou advokátku povinnosti zastupovat žalobce v řízení.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2009 bylo doručeno stěžovateli dne 2. 9. 2009 a usnesení ze dne 10. 9. 2009 mu bylo doručeno dne 14. 9. 2009.

Podáním ze dne 14. 9. 2009, doručeným Městskému soudu v Praze dne 16. 9. 2009, podal stěžovatel kasační stížnost proti celé řadě usnesení uvedeného soudu, mezi nimi též proti usnesení (usnesením) ve věci sp. zn. 1 Cad 26/2005. Z obsahu poměrně nečitelné kasační stížnosti lze seznat, že ji podává proti usnesení ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 268, a žádá, aby bylo zrušeno zastupování stěžovatele advokátkou Mgr. Dřímalovou a aby soud ustanovil jako jeho zástupce pro toto řízení JUDr. Víta Vohánku.

K výzvě Městského soudu v Praze ze dne 24. 9. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 299, k upřesnění, proti kterému usnesení ve věci směřuje stěžovatelova kasační stížnost ze dne 14. 9. 2009, stěžovatel podáním ze dne 27. 10. 2009 uvedl, že „v jakém pořadí jsme obdržel rozhodnutí MS Praha, tak jsem proti nim podal kasační stížnosti“.

Z naposledy uvedeného (z použitého množného čísla) Nejvyšší správní soud dovodil, že stěžovatel podal kasační stížnost proti oběma v úvahu přicházejícím usnesením, tj. jak proti usnesení ze dne 26. 8. 2009, tak i proti usnesení ze dne 10. 9. 2009; v tomto případě jen proti té jeho části, kterou nebylo vyhověno žádosti stěžovatele na ustanovení JUDr. Víta Vohánky, advokáta, se sídlem v Praze 4, Na Zámecké 457/5, zástupcem v řízení o této kasační stížnosti a zástupcem stěžovatele byl ustanoven JUDr. Jaroslav Dobr.

Nejvyšší správní soud rozhodl o obou kasačních stížnostech tímto jedním rozhodnutím.

Kasační stížnost stěžovatele směřovala především proti rozhodnutí městského soudu ze dne 26. 8. 2009, jímž soud ustanovil stěžovateli zástupkyni JUDr. Dagmar Dřímalovou Rezkovou. Jak již bylo při rekapitulaci spisu zdůrazněno, městský soud bezprostředně poté, co obdržel žádost advokátky o zproštění povinnosti zastupovat žalobce v řízení a poté co shledal tuto žádost důvodnou, ustanovenou advokátku

zastupování zprostil. Tím fakticky odpadl předmět řízení o kasační stížnosti stěžovatele směřující proti rozhodnutí ze dne 26. 8. 2009.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže soud o téže věci již rozhodl nebo o téže věci již řízení u soudu probíhá nebo nejsou-li splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn a nelze proto v řízení pokračovat. Podle ustanovení § 120 s. ř. s., není-li v ustanovení dílu 1 a 2 stanoveno jinak, užijí se přiměřeně (rozuměj pro řízení o kasační stížnosti) ustanovení části třetí hlavy 1 (kam spadá i § 46) téhož zákona.

Předmětem kasační stížnosti stěžovatele bylo v prvním případě usnesení soudu, jímž byla jeho zástupkyní ustanovena JUDr. Dřímalová Rezková, která byla posléze (pravomocně) této povinnosti zproštěna. Zproštěním této povinnosti odpadl předmět kasační stížnosti stěžovatele, takže nebyly splněny podmínky řízení o kasační stížnosti, za nichž může soud jednat a stěžovatelova kasační stížnost směřující proti usnesení ze dne 26. 8. 2009 musela být Nejvyšším správním soudem odmítnuta.

Pokud jde o kasační stížnost stěžovatele směřující proti druhému usnesení (ze dne 10. 9. 2009), pak nutno uvést, že stěžovatel nebrojí proti zproštění JUDr. Dagmar Dřímalové Rezkové zastupováním v řízení o kasační stížnosti, ale jen proti tomu, že mu byl pro toto řízení ustanoven jiný zástupce, než v řízení opakovaně požadoval.

Nutno připustit, že Městský soud v Praze - při nerespektování požadavku stěžovatele na ustanovení konkrétního advokáta, zde JUDr. Víta Vohánky, vycházel z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu, zejména z rozsudku šestého senátu ze dne 8. 9. 2005, č. j. 6 Ads 64/2005 – 25, (publ. pod č. 1372/2007 Sb. NSS), podle něhož právo na ustanovení zástupcem je toliko právem na zástupce, jímž může být i advokát, nikoli však právem na konkrétního zástupce, kterého navrhovatel v návrhu označuje. Z uvedeného rozsudku se mj. podává, že pokud by právo na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 7 s. ř. s. (nyní odst. 8) mělo být právem na konkrétního zástupce, jenž je s věcí navrhovatele seznámen a jenž již v minulosti činil jednotlivé kroky právní služby v téže věci, patrně by neexistovala potřeba jej nyní ustanovit soudem.

Sedmý senát Nejvyššího správního soudu však s tímto názorem nesouhlasil a věc předložil rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Ten v rozsudku ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 – 141, dospěl ve shodě s právním názorem sedmého senátu k závěru, že *bude na místě vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné. Typicky účastník řízení navrhuje určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy. Tato důvěra přitom představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem. Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve, zastupovala-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámena více než jiné osoby s jeho věcí, či s jejími*

významnými aspekty, nebo má-li určité specifické vlastnosti z pohledu účastníka řízení, které jsou předpokladem pro to, že by mohla ve věci s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vystupovat účinněji než jiné osoby. V obecné rovině je pak třeba ještě k právu na ustanovení zástupce, jakožto k integrální součásti práva na právní pomoc zdůraznit, že i na výkon tohoto práva je třeba nazírat především z hlediska materiálního (srovnej nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 1997, sp. zn. II ÚS 229/95, č. 5/1997 Sb. ÚS). Jinak řečeno, důraz v tomto ohledu by měl být kladen předně na zajištění maximální možné reálné ochrany práv účastníka řízení; ustanovené zastoupení by tak nemělo být v žádném případě zastoupením toliko formálním (iluzorním). Právo účastníka na ustanovení konkrétního zástupce ovšem nepochybně nemůže mít podobu práva absolutního. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že takový zástupce je všeobecně znám (např. díky tomu, že často vystupuje v médiích, nebo že se jako advokát těší vynikající pověsti). Jestliže tedy navrhne účastník řízení ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak je na místě zpravidla takovému návrhu vyhovět. Důvodem pro nevyhovění mohou být především okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu. I v takovém případě je však třeba trvat na tom, že pokud soud návrhu na ustanovení konkrétního zástupce nevyhoví, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit.

Z důvodů uvedených v citovaném rozsudku rozšířeného senátu Nejvyšší správní soud shledal důvodnou kasační stížnost stěžovatele směřující proti té části usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2009, jímž fakticky nebylo vyhověno požadavku stěžovatele na ustanovení konkrétního advokáta (zde JUDr. Víta Vohánky) pro řízení o kasační stížnosti, když vzdor tomuto požadavku byl mu ustanoven advokát jiný, aniž by soud zdůvodnil, zda pro takový postup jsou zde rozumné důvody. Proto bylo usnesení v napadené části Nejvyšším správním soudem zrušeno a věc vrácena městskému soudu v tomto rozsahu k dalšímu řízení. V něm je městský soud vázán vysloveným názorem Nejvyššího správního soudu, který vychází z citovaného rozsudku rozšířeného senátu zdejšího soudu (§ 110 odst. 1, věta druhá s. ř. s. a § 110 odst. 3 s. ř. s.). Na městském soudu tudíž v dalším řízení bude, aby buď žádosti stěžovatele na ustanovení advokáta JUDr. Víta Vohánky vyhověl, nebo aby, pokud žádosti nevyhoví, svůj postup náležitě odůvodnil, vycházeje z citovaného rozhodnutí rozšířeného senátu.

V novém rozhodnutí rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti vztahující se k napadenému usnesení ze dne 10. 9. 2009.

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti proti usnesení téhož soudu ze dne 26. 8. 2009 vychází z ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. (za použití § 120 s. ř. s.), podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba (kasační stížnost) odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. března 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu